
CARL RASMUSSEN

Marstal Søfartsmuseum

Indholdsfortegnelse

Carl Rasmussens liv	2
Opvækst og livsforløb	2
Vejen til kunsten	2
Carl Rasmussens første Rejser	3
Hjemme igen	3
Ude og rejse igen.....	3
Carl Rasmussens Malerier	3
En tidlig afslutning.....	5
Breve Carl Rasmussen sendte hjem	6
Arbejdsspørgsmål.....	7

Carl Rasmussens liv

Opvækst og livsforløb

Jens Erik Carl Rasmussen blev født på øen Ærø, i byen Ærøskøbing den 31. august 1841. Han var søn af en skrædder og i husstanden boede de alt 12, Carl Rasmussens forældre, hans bror, en tjenestepige og skræddersvende, og en snedker med to døtre. Så man kan forestille sig, hvordan der har været liv, aktivitet og fællesskab i huset.

Ærø var en del af hertugdømmet Slesvig men skole og kirke hørte under Fyens Stift, og derfor var sproget på Ærø også dansk.

Gennem 1800-tallet i Ærøskøbing, faldt andelen af søfolk i samfundet fra 40% til 14%, hvilket var en konsekvens af, at samfundet omdannedes til et handels- og håndværkersamfund, pga. manglende finansiering til skibsfarten. I Ærøskøbing var der få ejeren om hvert skib og hver enkelt skulle derfor lægge mange penge i det, mens man i Marstal delte ejerskabet af et skib op i 100-dele, og dermed kunne fordele den økonomiske udgift på flere personer.

Efter at være blevet konfirmeret, blev drengene sendt af øen, de fleste skulle ud for at sejle, men andre som Carl Rasmussen, skulle til København. Det var en simpel nødvendighed, da søskendeflokken var oppe på 10 børn som alle skulle brødfødes.

Vejen til kunsten

København var dengang omkring 1000 gange større end Ærøskøbing, så det har været en stor omvæltning for Carl Rasmussen.

Carl Rasmussen kom i lære hos en hosekræmmer, som også kan beskrives som en manufakturhandler der laver tøj og syr ting. I 1859 begyndte Carl Rasmussen til tegneundervisning i sin fritid, hvilket var begrænset til om søndagen. Det førte til at han blev optaget på en tegneskole der forberedte ham til optagelse på kunstakademiet.

Ved en tur hjemme på Ærø, blev der dog truffet den aftale, at Carl Rasmussen skulle sejle som skibsdreng på en slægtningsskib der skulle en tur til Skotland. Undervejs arbejdede Rasmussen flittigt med at tegne hvad han så, og blev tilsyneladende ikke fristet af et liv til søs. Efter rejsen arbejdede Rasmussen med at sy sække for sin tidligere mester i København, indtil han fik en friplads på Kunstakademiet.

Carl Rasmussens første Rejser

I 1865 fik Carl Rasmussen et stipendium fra Kunstakademiet til brug ved en indenlandsk rejse, altså en rejse i Danmark. De efterfølgende år kan man se på hans malerier, at han bl.a. besøgte Skagen, Bornholm, Isefjord, Fakse Strand, Lillebælt og Fanø.

I 1870-1871 opholdt Carl Rasmussen sig på Grønland et års tid. Her malede han både den storslåede natur og de lokale og nogle af deres skikke og aktiviteter.

I 1872-1873 blev det tid for en rejse ned gennem Europa. Carl Rasmussen var forlovet med Anna, som han savnede meget på rejsen. Det var som om alt blev mindre interessant og mere ubehageligt på turen, fordi han ikke var hjemme ved hende. I et brev skrev han hjem: *”Kære lille Anna, når jeg engang skal komme så vidt, at jeg skal føle mig tilfreds, så må det være når vi er gift og har det godt, for på rejser tror jeg ikke at jeg vil være synderlig lykkelig.”*¹

Hjemme igen

I september 1874 stod brylluppet mellem Anna Egidia og Carl Rasmussen i København, hvorefter de boede sammen i en lejlighed. De næste år kom deres første tre børn til verden mens Rasmussen forsørgede familien ved at male og sælge malerier.

Ude og rejse igen

I 1878 rejste Carl Rasmussen til England og videre til Frankrig. I England besøgte Rasmussen mange museer og beundrede andres malerier og anden kunst.

Carl Rasmussens Malerier

På rejsen til Skotland som skibsdreng, tegnede Rasmussen de situationer han så til søs, bl.a. mænd der arbejdede ombord og situationer der er omkring og på et skib.

På sin rejse rundt i Danmark, malede han både kystmotiver, dyr, både, skibe og havet. Specielt blev Rasmussen optaget af vandet og kysten. Omkring 1867 begyndte Rasmussen på skitser af en jagt

med rigningshavari, som blev et af hans stærkeste motiver, og først stod færdigt tre år senere i 1870. Rigningen på et skib, er et sejlskibs master, bomme og

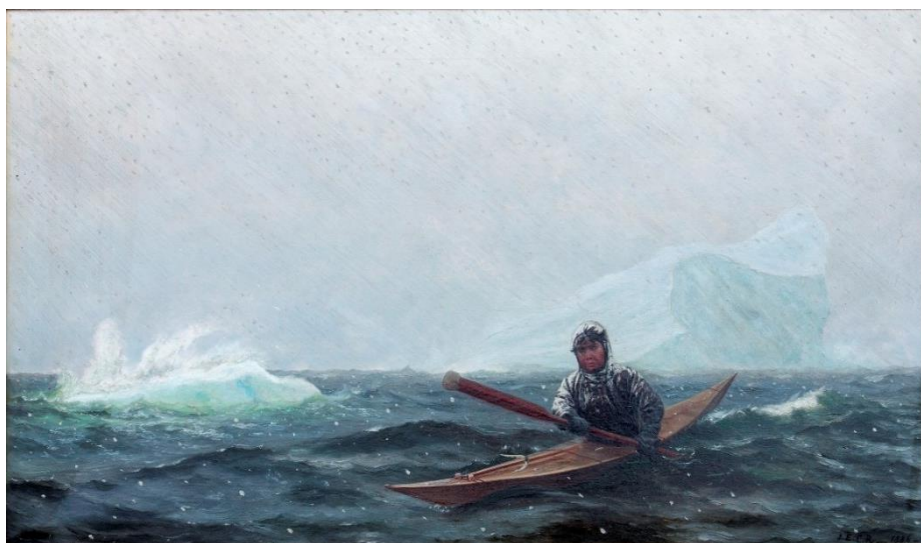

---

¹ Omskrevet til mere nudansk stavning.

tovværk, men havari er når en beskadigelse rammer et skib. Maleriet viser altså et skib hvor der er sket skade på sejlskibets mast og tovværk.

På sin rejse i Grønland malede Carl Rasmussen en del landskabsmotiver og tegnede mange skitser, som han senere kunne bruge til bedre at huske hvad han havde set, og dermed male motiver og landskaber. En del af hans skitser og malerier indeholder mennesker, de er ofte i færd med noget der viser dele af den Grønlandske kultur, og signalerer, at Rasmussen så relationerne mellem mennesker og iagttagelse af hvad der skete omkring ham.

På rejsen ned gennem Europa, malede Rasmussen mangt og meget han så, mange kystmotiver og enkelte portrætter. Efter hjemkomsten fortsatte han med at male motiver af Grønland. Det var der ingen andre der gjorde, så her kunne han levere noget som kun han kunne tilbyde, noget anderledes og dermed værdifuldt.

I samvær med andre malere i København og heri blandt en der mest malede altertavler, begyndte Rasmussen at male nogle religiøse motiver.

På denne tid i 1875, blev et af Carl Rasmussens malerier solgt til statens museum for kunst for 1625 kr. og i 1881 købte Rasmussen huset i Teglsgade 2 i Marstal for 2750 kr. Her af kan man se, at Rasmussens malerier, som han selvfølgelig også lagde mange timers arbejde i, kunne sælges for høje priser, i dette eksempel svarer det til at ca. to malerier kostede det samme som et hus.

En tidlig afslutning

I 1879 flyttede Anna Egidia og Carl Rasmussen med deres familie til byen Marstal på Ærø. Rasmussen genoptog at male lokale motiver og fortsatte også med noget nyt han var begyndt på, nemlig religiøse motiver. I denne periode malede han bl.a. altertavlen i Marstal kirke.

Men at bo i Marstal, langt fra andre malere at sparre med, viste sig at bremse Carl Rasmussens inspiration og arbejdsglæde, derfor valgte han i 1893 at tilbringe sommerhalvåret i Grønland. I april gik han ombord på skibet PERU som skulle sejle ham dertil.

På malerierne fra den anden rejse til Grønland, er der meget få mennesker og dem der er, er langt væk, som at der er afstand mellem den der ser og dem der ses på. Derudover er de ofte alene hvor de på malerierne fra den første rejse, ofte er sammen om noget. Der ses en voksende afstand til personer og mere fokus på øde natur.

På hjemrejsen fra Grønland var Carl Rasmussen igen ombord på skibet PERU, men pludselig opdagede man ombord, at han var væk. Derfor blev der sat en eftersøgning i gang og skibet sejlede tilbage for at se om de kunne finde ham i vandet, men han var spurløst forsvundet.

Billede af altertavle i Marstal Kirke

Breve Carl Rasmussen sendte hjem

Brev fra oktober og november 1872 under ophold i Italien.

Carl Rasmussen skrev hjem fra sin rejse rundt i Europa, og var her i Italien.

”Længsler som ikke kunne tilfredsstilles, svømmende i regn, tørende mig i lynlimt og tordenen til orkesterdirigent, stormen og havets brølen secondere. Dette er noget helt andet ned et forte piano, melodier i en lun stue med sin lange pibe i munden og en varm toddy på bordet i en hyggelig kreds af glade mennesker. Jo, I fruentimmere har det godt, medens eders mænd må kæmpe både med naturens og menneskers særheder undertiden også med dyrenes, ikke at tale om insekterne, for dem fører jeg en uafbrudt kamp med. Du taler om at sidde ved min side en stille aften og se ud over middelhavet, ja kom kun og se og jeg vil vædde 10 mod 1 at du øjeblikkelig vil smøre haser og ile tilbage til det sted du kom fra. (...) Hvad der er nydelse for en er plage for en anden. Italienerne æder stegte blæksprutter, dito sardiner, dito små bitte bitte fisk, ikke så store som rejer, små fugle holder de også meget af, ligeledes fortærer de en masse planter og frugter, alt dette og mere er nyt for en dansker, men om det er værd at rejse for, eller om det i det hele taget kam interessere andre, ved jeg ikke, mig snarere ærgrer det, at man skal se og msage alle disse retter, når landet har andre og bedre spisevaner. Desuden er jeg aldrig sulten, hvilket må tilskrives mit tunge humør og mangel på adspredelse. O gid jeg var vel hjemme og gift med dig min Anna, så håber jeg piben ville få en anden lyd.”

Brev af 10. juli 1893 fra Carl Rasmussen til Anna Egidia.

På dette tidspunkt er Rasmussen på vej til Grønland på skibet PERU og Anna Egidia er hjemme i Marstal. Der er på dette tidspunkt et ønske hos Carl Rasmussen om at flytte tilbage til København og der at finde mere inspiration og glæde i arbejdet igen. Men da han argumenterer for det, må det betyde at Anna Egidia ikke var helt med på ideen.

”Du kan jo tænke, at jeg gerne ville have brev, og vide hvorledes alt går, rigtig nok var det kun 14 dage efter min afrejse, men noget måtte der alligevel være at skrive om (...) Jeg er overbevist om at jeg må arbejde i København, for at mine malerier kan blive så gode som de bør være for at finde købere. I Marstal kan jeg intet tjene, og dette gør at jeg arbejder med ringe lyst og interesse. (...) Hvis helbredet blot bliver nogenlunde godt, håber jeg at mine billeder i fremtiden nok vil vinde anseelse igen og så kan alt blive ret godt, da vi så vil blive i stand til at opdrage børnene, som er vores største mål. Huset bliver nok solgt i løbet af et års tid, og så kan vi igen bo sammen under bedre forhold. Skulle min plan mislykkes, så vil jeg bede Steffensen om at få en plads i Grønland og tilbringe mine sidste dage her. (...) småting må ikke kunne trykke vores sind nedad, og vi må kunne give vores børn et godt og lyst eksempel, for ellers bliver de for melankolske og træge ligesom forældrene. (...) som du ser er jeg ikke sikker på andet end, at i Marstal kan jeg ikke trives. Der kan jeg kun gå til grunde. Derfor må jeg absolut holde mig derfra, da jeg kan gavne hverken dig eller børnene ved at sygne hen (...)”

Arbejdsspørgsmål

1) Hvilken markant ændring skete der i Danmark, i de første år Carl Rasmussen levede, mere præcist, 1849?

a. _____

2) Nævn tre ting, som I er glade for, som er mulige pga. hvad der skete i 1849.

a. _____

b. _____

c. _____

3) Når nu Ærø hørte under hertugdømmerne, hvordan kan det så være man talte dansk?

a. _____

4) Hvor og hvornår blev Carl Rasmussen født?

a. _____

5) Carl Rasmussen rejste flere gange, nævn to steder han rejste hen:

a. _____

b. _____

6) Hvilke markante forskelle er der på Carl Rasmussens malerier fra hans første rejse til Grønland og hans anden rejse dertil?

a. _____

_____

_____

7) Hvad kan disse forskelle antyde eller fortælle os om hvordan Carl Rasmussen havde det, hvordan han følte og hvad der fyldte meget i hans tanker? I besvarelsen kan også indgå teksterne nederst, brevet Rasmussen sendte hjem og...

a. _____

_____

_____

8) Skriv lidt om hvad du tror der skete med Carl Rasmussen til sidst.

a. _____

_____

_____

_____

_____

_____

9) Brev fra oktober og november 1872 under ophold i Italien. Tal med din gruppe eller makker om hvordan Carl Rasmussen havde det med at rejse. Skriv nedenfor hvad I taler om i gruppen og hvad I tror Rasmussen mente om det med at rejse til fremmede lande.

a. _____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

10) Læs brev af 10. juli 1893 fra Carl Rasmussen til Anna Egidia. Tal med din gruppe eller makker om hvilken stemning I tror Carl Rasmussen er i og hvad han tænkte om sin fremtid. Skriv lidt om hvad i har talt om nedenfor:

a. _____
_____
_____
_____
_____
_____
_____